

Saadet Asrı'nda Gençler

Sahabi Efendilerimiz maneviyat semamızın yıldızları... Allah Rasûlu'nün (s.a.v) etrafında halkalanan gönül erleri... İlahî feyzi ve rahmeti Son Peygamber'in mübarek nazarlarından kana kana içenler... Hak Teâlâ'nın, Elçisi'ne bildirdiği vahye bizzat şahitlik edip, "işittik ve itaat ettik" diyenler... Sadakat ve teslimiyette bir eşine daha rastlanmayan örnekler... Onlar Allah Kelamı ve Peygamber sevgisi ile yekvücut olan birlik ve dirlik nesli... Ashab-ı Kiram, Sahabe-i Güzin Efendilerimiz... Allah Teâlâ cümlesinden razı olsun.

İslâmın Yayılmasında Gençlerin Rolü

Peygamberimiz (s.a.v.) "Ümmetimin en hayırlıları benim zamanımda yaşayanlardır" ¹ buyurmak suretiyle, genelde bütün ashabi övmüştür. Bununla beraber onun, gençliğe ayrı bir önem verdiğini söylememiz gerekir. Bunun sebebi de Hz. Peygamber'in (s.a.v.) "Bana gençliğin yardımı lütfedildi."² sözünde aramak gerekir.

Hz. Peygamber (s.a.v) buyurmuştur ki:

"Size hayırlı gençleri tavsiye ederim. Çünkü onların kalbi daha incedir. Allah beni doğrulukla ve müsamahayla gönderdi. Bana gençler yanaştı, ihtiyarlar muhalefet etti."³

Hz. Peygamber gençliğe o kadar önem vermiştir ki, bazen onlara karşı duyduğu sevgiyi açıkça söylemiştir. Hicret esnasında on yedi yaşında ⁴ olan ve Hz. Peygamber'in vefatına kadar geçen zaman dilimi içinde gençliğinin baharında olduğu anlaşılan Muaz b. Cebel'e Allah'ın Rasûlü (s.a.v), yemin ederek kendisini sevdiğini söylemiş ve arkasından da bazı tavsiyelerde bulunmuştur.

Menkibe

Ebu'l-Bahterî, Ali'den (r.a) rivayet ediyor:

"Peygamber (s.a.v.) beni Yemen'e gönderdi. Dedim ki:

¹ El-Münâvî, Muhammed Abdurrauf, Feyzu'l Kadir Şerhu Câmiu's-Sağîr min Ehâdîsi-l Beşîrî-l Nezîr

² El-Münâvî, a.g.e., V, 216.

³ Semerkand Aile Dergisi, S. Saki Erol, Gençlik Nimeti, Şubat 2010

⁴ İbnu Hacer, a.g.e., II, 427.

'Ey Allah'ın Rasûlu! Beni gönderiyorsun. Ancak yaşım genç ve hüküm verme konusunda tecrübem yok'.

Bunun üzerine elini göğsüme koydu ve; 'Allah diline hidayet edecek ve kalbini sabit kılacaktır' dedi.

Ondan sonra hiçbir konuda tereddüt etmedim".⁵

Sa'd b. Ebî Vakkas'ın kardeşi Umeyr (r.a) gibi bazı gençlerin, şehitlik mertebesin, şiddetle arzuladıklarını görüyoruz. O, Bedir Savaşı'na giderken Hz. Peygamber'den gizleniyordu. Bunu gören ağabeyi, niçin gizlendiğini sorunca, Hz. Peygamber'in kendisini küçük olduğu gerekçesiyle geri çevirebileceğini, oysa şehit olmayı arzu ettiğini söylemiş ve gerçekten de adı geçen savaşta on altı yaşında iken şehit edilmiştir.⁶

Hudeybiye Antlaşması'nın imzalanmasından az önce sahabe, canlarını feda etmek üzere Hz. Peygamber'e beyat ettiklerinde, ilk beyat eden kişinin yirmi yaşlarında bir genç olduğu⁷ söylenmiştir. Bundan başka hicri 86'da yüz yaşlarında vefat eden ve Hudeybiye'de yirmi yaşlarında bir delikanlı olduğu anlaşılan Abdullah b. Ebî Evfâ, on yedi yaşlarında Abdullah b. Yezîd el-Hatmi,⁸ on altısında Abdullah b. Ömer el-Hattab⁹ gibi daha birçok gencin, meşhur "Bey'atu'r-Rıdvân" da Allah için canlarını vereceklerine söz verdiklerini görüyoruz.

Osman b. Talha (r.a.) Hudeybiye sonrası Hz. Peygamber'e Müslüman olmak için geldiğinde, daha gençliğinin baharındaydı. Babası Talha b. Ebî Talha ise en tehlikeli İslâm düşmanlarındandı. Zübeyr b. El-Avam, Müslüman olduğunda on iki yaşındaydı. Amcası ise ona Müslüman olduğundan dolayı işkence yaptı.¹⁰

Talha b. Ubeydullah (r.a.) Müslüman gençliğin önde gelen simalarından biri iken, annesi Sa'be, müşrikler adına oğluna işkence yapıyordu.

⁵ Ebu Nuaym el-İsfehani- Hilyetü'l-Evliya

⁶ El-Vâkıdî, Muhammed b. Umeyr, Kitâbu'l-Meğâzî, London, 1966, I, 21.

⁷ Ebû Sinan el-Esedî İbnu Hişam, a.g.e., III, 330

⁸ Çakan, İsmail Lütfi, 'Abdullah b. Yezid Hatmi' DİA, İstanbul, 1988, I, 43

⁹ Kandemir, M.Yaşar, 'Abdullah b. Ömer el-Hattab' DİA, İstanbul, 1988, I, 126

¹⁰ İbnu Hacer, a.g.e. I, 545.

İlk Müslümanların çok büyük bir çoğunluğunu gençlik kesimi oluşturmaktadır. En nüfuzlu ailelerin, en nüfuzlu soyların gençleri Müslüman olmuşlardı. Biz Hz. Peygamber'in (s.a.v.) kutlu davasında destek olan ve onu yalnız bırakmayan gençlerden bazı simaları burada zikredeceğiz.

Hz. Ali (r.a.) Müslüman olduğunda on yaşlarındaydı.

Hz. Ali'nin abisi Cafer b. Ebî Talib yirmi yaşlarındaydı.

Habbâb b. El-Eret (r.a.) on altı yaşındaydı.

Sa'd b. Ebî Vakkas (r.a.) on dokuz yaşındaydı.

Talha b. Ubeydullah (r.a) da Hz. Peygamber döneminin önemli gençlerinden biridir. Özellikle Uhud Savaşı'nda Hz. Peygamber'i bütün gayretleriyle koruması ve kendi vücudunu ona siper etmesiyle dikkat çeken Talha (r.a) on dört veya on sekiz yaşlarındaydı.

Menkıbe

Enes b. Mâlik (r.a) anlatıyor:

"Ebû Talha (r.a) Uhud Savaşı günü Rasûlullah'ın önünde durmuş, müşriklere ok atıyordu.

Rasûlullah da (s.a.v) onu kendisine siper edinmişti. Ebû Talha (r.a) güzel bir atıcıydı. Her bir ok atışında Rasûlullah (s.a.v) okunun nereye düştüğünü görmek için bedenini onun bedeninin ardından çekiyordu. Ebû Talha ise ayağa kalkarak ve göğsünü genişleterek şöyle diyordu:

- Anam babam size feda olsun yâ Rasûlullah! Ardımdan ayrılmayın ki, size herhangi bir ok isabet etmesin. Göğsüm sizin göğsünüzün önünde olsun!

Ebû Talha (r.a) kendisini Rasûlullah'ın (s.a.v) önüne set çekerek ona siper oluyor ve

- Yâ Rasûlullah! Ben güçlü, kuvvetliyim. Bütün ihtiyaçların için beni gönder; bana neyi dilerse onu emret, diyordu."¹¹

Bilhassa İslâmi ilimlerde otorite olan ve Müslüman olur olmaz Kur'an-ı müşriklerin arasında okuyacak kadar cesaretli olan, cılız fiziğine rağmen küfrün elebaşlarına meydan okuyan genç Müslümanlardan biri, Abdullah b. Mesud'dur. (r.a) İslâm'a girdiğinde on altı yaşındaydı.

¹¹ Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, 3/286; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 4/27; İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ, 3/506.

Mekke döneminde tebliğ ve irşat faaliyetleri için evini Hz. Peygamber'e (s.a.v) tahsis etmesiyle meşhur Erkam b. Ebû'l-Erkam on altı yaşlarındaydı.

Hicret esnasında yirmi yedi yaşlarında olan ve on yedi yaşları civarında İslâm'ı kabul ettiği anlaşılan Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) kızı Esmâ (r.anha) ilk Müslümanlardan olma şerefine sahiptir. Peygamberimiz'in (s.a.v) hicreti için elinden gelen her türlü yardımı yapmış ve onun hicretinde çok önemli rol oynamıştır.

Allah Rasûlu'nün (s.a.v.) hayatından örneklerle devam edersek, O'nun genç yaşta, yaşlı insanların oluşturduğu "Hilfu'l-Fudul" yani Faziletlerin Korunması Cemiyeti'nin üyesi olması, gençlerin toplum içinde hayırlara vesile olmasının yöntemi hakkında ipuçları sağlar. Demek ki gençlerimiz, hayır amaçlı oluşumların içinde yer almalı, yetişkinler de buna fırsat sağlamalıdır.

Yusuf b. Mâcişûn anlatıyor:

Ben, kardeşimin oğlu ve amcamın oğlu, henüz küçükken, İbni Şihab'a hadis soruyorduk. Bize şöyle dedi: "Yaşınız küçük diye kendinizi hor görmeyin! Hz. Ömer (r.a) kendisine zor ve karışık gelen bir iş için gençleri çağırırdı, onlarla istişare ederdi. Onların keskin zekâlarından faydalanmak istiyordu."¹²

Yine Asr-ı Saadet'teki cami ve cemaat anlayışı da çarpıcı misallerdendir. Mescid-i Nebevî'nin bir köşesinde bulunan Ehl-i Suffe'deki gençlerin, o çağda Allah'ın dininin yayılmasında ve yaşanmasında büyük katkılar sağlaması dikkat çekicidir.

O, on sekiz yaşındaki Usame b. Zeyd'i (r.a.) ordunun başına komutan tayin ederken, çocuk yaşlarından itibaren Hz. Ali'ye (r.a.) önemli görevler verirken gençlere güveniyor; sahip oldukları meziyetleri ve dinamizmi hayata geçirmelerine ortam hazırlıyordu.

Menkıbe

Âlemlerin Sultanı (s.a.v.), "Refik-i A'lâ" yolculuğuna çıkmak üzereydi. Şiddetli baş ağrısı başlamıştı. Ateşi giderek yükselmekteydi. Zeyd oğlu Üsâme (r.a.) hazretlerini yanına çağırdı ve:

¹² Ebu Nuaym el-İsfehani- Hilyetü'l-Evliya

“Ey Üsame!.. Şam’a Rumların beldesi Belkâ sınırına git, babanın şehit edildiği bölgeye ulaş, giderken de hızlı git, haberin bile önüne geç, üzerlerine şimşek gibi saldır, yanına kılavuzlar al ancak onların içinde az kal!..” emrini verdi.

Hız. Üsame henüz o vakit, on sekiz yaşındaydı. Hemen hazırlıklara başladı. Ordu karargâhına geldi. Karargâh birlikleri “Cürf” denilen yerde bulunuyordu. Cürf ise Medine’nin dışında Avâlî denilen semtte idi.

Medineli Müslümanlar emre tam itaat ettiler. Ensar ve Muhacirin tamamı karargâha koştu. Hepsisi de hazır. Kimler yok tu ki o gün haberi hemen duyup da gelen... Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Ebu Ubeyde bin Cerrah, Hz. Sa’d bin Ebi Vakkas, Hz. Katâde bin Numan (r. anhüm). Ne var ki bazı insanlardan bir ses yükseldi:

“Zamanında Medine’ye hicret etmiş bulunan şu kadar büyük sahabe varken bu genç mi komutan olacak?!”

Sesler ardi ardına çoğalınca, kalpler ürperip daralınca, bazı insanlar bir an olsun dalınca, Âlemlerin Efendisi (s.a.v.) o son günlerinde başına siyah sarığına sardı, şöyle hitap etti insanlara:

“Allah’a and olsun, bugün Üsame’nin komutan tayin edilmesine nasıl itiraz ediyorsanız, daha önce de onun babasının komutanlığına aynı anlayışla itiraz etmişsiniz. Allah’a yemin olsun ki, babası komutanlığa nasıl layık idiyse ve benim yanımda insanların en sevgilisi idiyse, oğlu da komutanlığa öylece layıktır!..”¹³

Mesele “baba oğul meselesi” değildi.

Hepimizin bildiği bir hakikati hatırlamakta fayda var: 12-15 yaşlarında, buluğa ermiş bir insanı Cenab-ı Allah tam bir birey olarak kabul ediyor. Ama günümüz yetişkinleri 17-18 yaşındaki genci neredeyse muhatap kabul etmiyor. Üstünlük yaşla değil, sahip olunan fazilet ve takva ile. Tabii ki genç insan da takva ve fazilet sahibi olabilir.

Nitekim Kur’an-ı Kerim’e baktığımızda, zulmün karşısında adaletin, bâtılın karşısında hakkın sesi olmuş gençler görürüz. Ashab-ı Kehf’i bilirsiniz. Karanlık ruhlu kral Dakyanus’a karşı iman ve azimle mücadele vererek bir mağaraya sığınmayı, saray zevk ü sefasına tercih eden Ashab-ı Kehf, yedi gençten ibaret idi.

¹³ Vakıdî, Megazî, III, 1119; İbn Sa’d, Tabakat, II, 190

İslâm'ın o zorlu yıllarında da gençleri görürüz. Hz. Ali (ra.) İslâm'ın sancaktarlığını yaparken, Fahr-i Âlem'in (s.a.v.) hicretinde O'nun yatağına yatarak canını feda etmeye hazırlanırken bir gençti. Gençliğin medarı iftihar bir genç... O genç, risaletten sonra velâyetin sultanı, mana âleminin ummanı oldu, Allah'ın Arslanı diye adlandırıldı.

Genç bir köle iken İslam'la müşerref olan, bütün eza ve cefalara rağmen "ehad" diye haykırmaktan vaz geçmeyen müezzinlerin seyyidi Hz. Bilal-i Habeşî R.A. da bir gençti. Çok zengin ve narin biri iken, İslâm'la şereflendikten sonra türlü işkencelere maruz kalmış, Uhud'da sancağı taşıırken Rasulullah'ı (s.a.v.) koruma uğrunda şehid edilen Mus'ab bin Umeyr (r.a.) da bir gençti.

Her devirde hak ve hakikate susamış gençlik, günümüzde de fitratının meyline uyarak büyük bir iştiyakla iyiyi-güzeli arayış içindedir. Bu arayış, hiç şüphesiz ki gönül erbabı manevi mimarların elinde gerçek olgunluğuna ulaşacaktır.

Asr-ı Saadet'te bu manevi otorite bizzat Habib-i Kibriya'dır. Osman Gazi'de Şeyh Edebalı, Yunus'da Taptuk Emre, II. Murad'da Hacı Bayram-ı Veli, Fatih'de Akşemseddin'dir.

Hakiki olan dava her zaman taze ve gençtir. Genç dava ise her zaman ve her yerde genç insanı fethetmeye devam edecek.¹⁴

Saadet Asri'nda Gençler konusunda faydalanılabilecek kaynaklar:

- Asr-ı Saadet Gençliği – Hüseyin Okur – Semerkand Yayınları
- Genç Hayatlar – Hüseyin Okur – Semerkand Yayınları
- Hayâtü's Sahâbe – M. Yusuf Kandehevi - Semerkand Yayınları

¹⁴ Hayat Dengemiz, S. Muhammed Saki Erol, *Gençliğimizin Kıymetini Bilmeliyiz*